

Els límits de l'originalitat

Hi ha, encara escriptors incipients que s'entesten a confondre la llibertat creadora, l'originalitat dels conceptes i la gosadia de les imatges insòlites i de les metàfores sorprenents amb la inobservança de les normes gramaticals, no solament d'aquelles que podríem anomenar de detall, imposades preceptivament pel sistema establert, sinó de les que regeixen la construcció de cada període i en fan un text intel·ligible. I, certament, són dues coses molt diferents aplicar a un substantiu un adjectiu que, en principi, podríem considerar extemporani o inadequat, i construir una frase amb un relatiu sense cap antecedent que hi correspongui. Davant una frase com La blavor del mar era càustica i gasiva, el lector pot pensar que l'aplicació d'aquests dos adjectius a un grup nominal com la blavor del mar és gratuïta i absurda, o bé, contràriament, admetre'n l'originalitat i trobar-hi fins i tot una font de suggeriments. En tot cas la frase és no solament correcta sinó «gramaticalment intel·ligible»: hom hi atribueix dues qualitats a la blavor del mar. L'afirmació pot suscitar dubtes raonables sobre el seu sentit profund, sobre la intencionalitat, però no sobre el seu contingut lingüístic o textual.

En canvi, no pot mereixer la mateixa consideració una frase com la següent: Cap a la tardor, a mitja tarda, m'agradava de passejar per la muntanya a poc a poc, el qual em colpia la visió dels roures epicuris, dels faigs indulgents i dels avets hipocondriacs. Els adjectius atribuïts als substantius que designen arbres poden ésser tan originals i sorprenents com es vulgui: aquí sí que el literat té el camp lliure per a exercir o demostrar la seva capacitat per a la metàfora, per a les troballes estilístiques, per al treball de recerca i d'elaboració amb les possibilitats que el llenguatge ofereix. Però mai no justificaran ni dissimularan la presència inapropiada d'un relatiu —el qual, en el nostre exemple— que exigeix un antecedent que hi correspongui inconfusiblement i que se n'afirmi explícitament alguna cosa, dit altrament, que pugui aplicar-se a un verb com a subjecte o com a complement directe. Invocar, en aquest cas, el dret a l'originalitat i la llibertat creadora, seria com si els invoqués un arquitecte l'edifici del qual s'ensorra tot just bastit.

Albert Jané